

tokon vérüket öntve védelmezték a hont, addig Tisza hajlíthatatlanságával odahaza szerzett a honvédelem körül nagy érdemeket. A véderőjavaslat megteremtésével és azzal, hogy a parlament működését a háború alatt is biztosította, maradandó érdemeket szerzett. A nádorhelyettes választásánál örömmel adja le Tiszára szavazatát.

Justh János: Tiltakoznia kell az ellen, hogy Tiszának érdemei volnának a hon megvédele körül. Rá kell mutatni arra, hogy nem a keresztülhajsolt véderőjavaslat, hanem a néphadsereg, a népfölkelők védelmezték meg a hazát. Hogy ha a többség akar választani nádorhelyettest, akkor a többség vezetőit, Tiszát és Lukácsot ki kell abból zárni.

Nemes Zsigmond Andrásynak tegnapi beszédére reflektál. A többség azért választja meg Tiszát, mert bizalma benne összpontosul. Vissza kell utasítani Andrassy beszédének végén elhangzott vádakat, a többség türelme elfogyott, nem hajlandók eltérni a kisebbség terrorját. Tiszát nem hagyják eszerben sem most, sem nem hagyták eszerben a múltban sem. Azzal fejezi be beszédét: Éljen Tisza, a nádorhelyettes! (Nagy éljenzés.)

Gróf Apponyi Albert személyes kérdésben szólal fel. Kifejti, nem pártszempontból jelölték József főherceget, hanem azért, mert a nemzet osztatlan bizalma ebben a férfiban összpontosul. A munkapárt jelölése idézte fel a mostani vitákat.

Rakovszky István: Hangoztatja, hogy a munkapárt a koronázási ünnepet pártünnepé akarja tenni. Tisza szemérmetlenül magának vindikálta a nádorhelyettesi tisztségét és József főherceggel szemben jelölteti magát. Azzal a főherceggel szemben, aki a harctéren szerzett magának érdemeket és ott a hazáért harcolt, míg Tisza ezt a bizalmat pribékekkel dolgoztatva rut hordával szerezte meg. (A munkapárton örült zaj. Közbekiáltások: Rendre! Rendre! Az elnökRakovszkyt rendreutasítja.)

Rakovszky bocsánatot kér, amiért elragadtatta magát. Azzal fejezi be beszédét, ha József főherceget választja meg az ellenzék, arra fogja leadni szavazatait, mert őt tartják a koronázáshoz legméltóbbnak és a nemzet érdekeinek legmegfelelőbbnek.

A beszéd elhangzása után az elnök a vita folytatását délután 4 órára halasztotta. A délutáni ülésen **Simontsits** alelnök vezette a tanácskozást. Az első szónok **Szmrecsányi György** volt. Szerinte Tiszának nincsenek érdemei a hon megvédele körül, kifogásolja, hogy a koronázás előkészületeinél a képviselőket mellőzik és hogy a főrendiházi elnök önhatalmilag rendelkezik.

Balogh Jenő igazságügyminiszter: Az előkészítő bizottságban képviselők is nagy számban vannak, a képviselőház és főrendiház elnökei között állandó élénk eszmecsere van a koronázás előkészületeinek kérdésében, amelyeket közmegegyezésre akarnak és fognak elintézni.

Több szónok nincs, elnök a vitát bezárja. A Ház elfogadja a miniszterelnök javaslatait, hogy 50—50 ezer aranyat adnak koronázási ajándéknak a királynak és a királynénak, szerdán megválasztják a különböző bizottságokat és a nádorhelyettest.

A legközelebbi ülés szerdán délelőtt, napirendje: nádorhelyettes megválasztása és interpellációk.

Magyar nyelv a berlini egyetemen.

— Német középiskola történelmi óráján. —

Magyar embernek fölemelő érzés, amikor az óriási berlini embertengerben egy kis szigetre bukkan, ahol a magyar nyelvet és irodalmat tudományosan művelik. A Friedrich Wilhelms-Universität, a berlini tudományegyetem, e hely. Feszült kíváncsisággal vártam, míg belép a terembe a magyar nyelv és irodalom tanára: **Gragger Róbert** dr. Addig is megismerkedtem a hallgatóival. Nyolcan voltak. Ketten közülök: hölgyek. Fiatal diákkisasszony az egyik, aki ép Katona Bánk bánjának a német fordításában böngészett, javakorabeli asszony a másik, akinek a hajában már itt-ott megcsillan az ezüst, amit vagy a kor vagy az élet gondjai szőttek bele. A férfiak rendes korbelt, bizonyára katonai szolgálatra alkalmatlan egyetemi hallgatók.

Gragger Róbert dr., a berlini egyetemen a magyar nyelvészet és irodalom tanára, még egészen fiatal ember. Talán harminc esztendő. Mikor megszólalt németül, mindjárt megéreztem a kiejtésén a magyarországi németet. Nyelvtanilag kifogástalan németességgel beszél, de a hangszínezése kissé magyaros. Az óra anyaga: **Kölcsey** Ferenc. Mikor a tanár a nevet kiejti, mindjárt fel is írja a táblára, a mint minden magyar nevet följegyez. Különösen hosszan időzik el Kölcsey Himnuszánál, melyet elég jó német fordításban fel is olvas, miközben annyira nekilendül, hogy szavalásnak is beillik.

Az idők mely változása! A Spree-menti alma-mater falai visszhangzanak a magyar Himnusz tüzével szavalt ritmusaitól. Tehát mégis csak vagyunk valakik! Mégis csak *letünk* valakik!

Az óra végén bemutatkozom Gragger dr.-nak s megtudom tőle, hogy ebben a félévben a kollegiumai:

Magyar irodalomtörténet, heti 3 óra, hallgatóinak a száma 42.

Magyar nyelvészet, heti 2 óra, 14 hallgatóval. Magyar szeminárium gyakorlatok, heti 2 óra 12 hallgatóval.

A magyar nyelv külön megbecsülése, hogy előadója nem lektor, mint a többi idegen nyelvekéi, hanem rendkívüli tanár. A szeminárium gyakorlatok eredményessége azonban fölötte problematikusnak látszik. A porosz királyi kormány mindössze 200 márkával dotálja a szemináriumhoz föltétlen szükséges könyvtárt. A nyelvgyakorláshoz szükséges legtöbb könyvet a tanár a saját zsebéből kénytelen beszerezni, amint a szeminárium butorzatának a költsége is onnan került ki. Hát ez lehetetlen állapot. Ezen valahogy segíteni kell s ha más-kép nem, társadalmi uton kell összegyűjteni azt a pár ezer koronát, amiből a berlini egyetem magyar szemináriumának a kiadásai fedezhetők. Vagy talán akad egy bőkezű magyar mecénás vagy — hadseregszállító, aki segít ezen a lehetetlen, szinte szegényletes állapo-

ton. Valami megoldást mindenestre kell nemcsak keresni, de — találni is.

Amilyen nagy volt az örömöm, amikor a magyar Himnusz lélekemelő hangjait hallottam a világ egyik legnagyobb városában, annyira fájdalmas érzést váltott ki belőlem a magyar tanszék mostoha anyagi ellátottsága.

Jön!

Cirkusz Wolfsor.

A világ legnagyobb attrakciója.

Érdekelt a német középiskolai történelem-oktatás is. Oberstudienrat dr. **Egelhaaf**, a stuttgarti Karlsgimnasium igazgatója, volt szíves megengedni, hogy a VII. osztályban egy történelmi óráját végighallgassam.

Először talán a külsőségekről. A tanterem olyan, mint mi nálunk. Képek: a katedra fölött ott lóg Vilmos császár, Vilmos württembergi király és két arcképe Hindenburgnak. Néhány modern festmény jó reprodukciója s egy csatakép. A tanári asztalon ott van az evangélikus imakönyv. Feltűnő, hogy 32 tanuló közül 9 pápaszemet hord, amint Stuttgartban egyáltalán sok pápaszemes fiatal leányt is láttam. Berlinnel ellentétben, ahol nagyon sok az olyan fiatal ur, akinek csak az egyik szeme rossz és a monokli a divat, itt a minden tekintetben komolyabb pápaszem járja.

Egelhaaf dr. a német birodalom történetének 1863—70 közti korszakát tárgyalta, oly részletességgel, hogy bámulatba ejtett. Nemcsak azt adta elő, hogy a birodalmi gyűlésen milyen törvényjavaslatokat tárgyaltak akkoriban, hanem azt is, hogy melyik pártnak és pártvezérnek mi volt az álláspontja az illető javaslattal szemben, mit válaszoltak a szónokok kifogásaira az érdekelt miniszterek és nem hallgatta el azt sem, hogy neki magának, a tanárnak, mi volt az állásfoglalása és melyik párthoz tartozott. Nemcsak ismertette, de kritizálta a császárnak a szerepét is. Beháóan foglalkozott a véderőtörvénynek e korban való átalakulásával és rámutatott az egyes paragrafusoknak a nemzeti védelem szempontjából való fontosságára.

S mindezeket az aprólékos részletkérdéseket nem deklamálta, nem öltöztette szóvirágokba, hanem württembergi sváb dialektussal adta elő mondanivalóit. Mintha nem is tanítana, hanem csak beszélgetne. Nem a stílus szépségével akart tanítványainak imponálni, hanem közvetlen hatásra törekedett, ami a természetes előadásmód természetsszerű velejárója.

Nemcsak Egelhaaf dr. tanítványai tanultak ezen az órán, hanem én, a magyar professzor is, okultam. Sajnos, ez az okulásom csak elméleti értékű, mert a mi végletes politikai pártviszonyaink mellett mi, magyar tanárok, gyakorlati ténen nem követhetjük a stuttgarti Karlsgimnasium tudós professzorát. Megjegyzem, hogy a tudós szó itt nemcsak dicsítő jelző, mert Egelhaaf dr. a valóságban is neves történetíró.

Striegl F. József.

Jön!

Cirkusz Wolfsor.

A világ legnagyobb attrakciója.